

Idrettsvarslene

Metoderapport Skup

Oslo, 15.01.2024

2

Innsendere

Ida-Marie Vatn
ida-marie.vatn@tv2.no
+47 959 16 390

Magnus Krogsæter Aarre
magnuskrogsaeter.aarre@tv2.no
+47 976 47 897

Reportasjeledere

Elin Flaglien Borud
elin.flaglien@tv2.no
+47 928 05 569

Ingrid Fredriksen
ingrid.fredriksen@tv2.no
+47 992 56 094

Andre bidragsytere

Anniken Hjertholm, Leder Lab2

Kontaktperson

Ida-Marie Vatn
ida-marie.vatn@tv2.no
+47 959 16 390

En ekstra takk til:

Fotografer Ditlev Eidsmo, Erik Edland, Morten Kristoffersen, Lage Ask, Thomas Evensen og Torstein Wold.
Reportere John Christian Lundstadsveen og Trine Melheim Næss. Kommentator Mina Finstad Berg. Kristine Malde Lende og Vidar Håland for presentasjon. Sportsredaktør Vegard Jansen Hagen. Nyhetsredaktør Karianne Solbrække, og nyhetssjef Fredrik Kirkevold. Sindre Granly Meldalen i Presseforbundet.

Publisert fra

11. februar 2023 tdd.

Redaksjonen

TV 2 Nyheter
Dronning Eufemias gate 11
0191 Oslo

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
Del 1: Politimannen og treneren	2
Kildearbeidet: Den første research-fasen	2
Bevissthet for å unngå bekreftelsesfeller	3
Kildevern og etikk i tidlig fase	3
Fagkilder og kontroll på regelverk	4
Generalsekretærens advarsler	4
Kvinnen som anmeldte voldtekt	4
Jobben med dokumentasjon	5
Ringerunde til klubbene	6
Systematikk og dokumentlogger	7
Egne innsyn opp mot NIF	7
Del 2: Politidokumenter om en politimann	8
Kildenes innsyn i egne avhør	9
Innsyn til politiets papirarkiv	9
Ny sjekk av «motanmeldelse»	9
TV 2s innsyn i politianmeldelser mot mannen	10
Risiko for varsling ved innsyn	11
Nye vurderinger fra påtale	12
Spesialenheten: Var de inne i saken?	13
Sjekk av nåværende status	13
Del 3: NIF, KUD og krangelen om varsling	14
Nulltoleranse - men manglende lagring	14
Pekeleken og årelang dialog	14
Politiattester	14
Del 4: Faktasjekk og etikk	15
Eget etikk-skjema for sårbarhet og risiko	15
Faktasjekk	16
Del 5 - Dette er nytt	17
Del 6 - Etterspill og konsekvenser	18
LENKE TIL ALLE SAKER UNDER	20
Digitalt	20
TV 2 Nyheter og Sport	23

Innledning

Idrettspresident Berit Kjøll går på scenen i Hamar kulturhus i januar 2020. Det er Idrettsgallaen, norsk idretts kanskje største festdag. På seminaret i forkant ble det snakket om seksuell trakassering og overgrep. Fra scenen starter Kjøll med å si at «*Der det finnes sol finnes det også skygge*», før hun kommer med et dystert budskap: «*Enten så har det skjedd seksuell trakassering eller overgrep i ditt idrettslag, eller så skjer det nå. Eller så kommer det til å skje*».

Nærmere én million barn og unge er medlem av et idrettslag eller en idrettsklubb i Norge i dag. *Hva gjøres egentlig for å sikre at barna våre er trygge i idretten?*

Idretten har erklært nulltoleranse for seksuell trakassering og overgrep. Norges Idrettsforbund (NIF) lanserte våren 2022 en ny digital varslingsportal, med en prislapp på nesten to millioner kroner. Høsten samme år startet TV 2 Sportens arbeid med temaet.

TV 2 kunne dokumentere at en politimann og trener har blitt politianmeldt og varslet om for voldtekter, seksuell trakassering og uakseptabel oppførsel gjennom 20 år. Han beveget seg likevel fra klubb til klubb i idretten, der saken mot ham hadde blitt avvist. Og stikk i strid med hva mange tror, behandler faktisk ikke NIF varslene de mottar gjennom varslingsportalen – de kan kun gi råd.

Hvordan få innsyn i politidokumenter om anklager mot en politimann fra samme distrikt der han er ansatt som politimann? Og gjøre dette på etisk forsvarlig måte? Hvordan skaffe dokumentasjon fra NIF der Offentleglova ikke gjelder? Og fra mange klubber som er drevet av frivillige fra kjøkkenbordet? Dette var noen av de komplekse faktorene i TV 2 Sporten sitt prosjekt om varsler i idretten.

Politimannen vil i dag ikke kommentere TV 2s saker, men han har ved en rekke anledninger avvist alle påstander om overgrep. Alle anmeldelser mot ham er henlagt.

Politimannen har siden våren 2023 vært suspendert fra jobben. Hans fremtid i politiet er på skrivende tidspunkt fortsatt uavklart. Etter TV 2s saker vedtok Idrettstinget i juni en endring av beviskravet i saker behandlet av NIFs domsutvalg. Etter årevis med dialog og Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD), ble møtevirksomheten intensivert umiddelbart etter TV 2s publiseringer. En lovendring som vil gjøre det lettere å lagre informasjon fra varsler, er ventet i starten av 2024, ifølge KUD.

Del 1: Politimannen og treneren

Det hele startet høsten 2022, da TV 2 ble klar over at flere i et idrettsmiljø var provosert over at en politimann og trener hadde fått flere varsler på seg - uten at det så ut til å ha fått noen konsekvenser for ham. Da de observerte ham i media, rant begeret over.

Vi ble kjent med at noen av varslene mot mannen, som handlet om hans rolle som trener, var meldt inn til Norges idrettsforbund (NIF). Varslene var behandlet av NIF sitt domsutvalg. De har mandat til å utestenge trenere som begår seksuelle overgrep, trakasserer eller opptrer uredelig. Saken hadde blitt lagt bort, noe som skapte frustrasjon blant utøvere og pårørende. I tillegg var noen av hendelsene anmeldt til politiet, men sakene ble henlagt, fortalte de. Kildene fortalte også at treneren hadde beveget seg fra klubb til klubb. Saken hadde blitt betent og skapt splid i det aktuelle idrettsmiljøet over lang tid.

Vi forsto at det fantes skriftlighet og dokumenter om saken. Det gjorde at vi tidlig så muligheten for å dokumentere de ulike sidene av saken. At mannen både var trener og ansatt i politiet, gjorde saken ekstra spesiell. Vi bestemte oss derfor for å undersøke nærmere. Vi stilte oss mange spørsmål: *Hvor konkrete var varslene? Hvorfor ble de lagt bort av NIFs domsutvalg? Hvorfor ble anmeldelsene henlagt? Hva var mannens side av saken?*

Kildearbeidet: Den første research-fasen

Vi skjønnte tidlig at saken var preget av mye følelser og mange rykter i idrettsmiljøet. Vi måtte lete med lupe etter alle spor av dokumentasjon og skriftlighet, også fra trenerens side, og eventuelle nye spor fra idrettsledere og andre kilder som visste mer.

Vi så flere større utfordringer: Offentleglova gjelder ikke for verken NIF eller idrettsklubbene, og TV 2 hadde derfor ikke krav på å få utlevert dokumenter. Det var heller ikke mulig å finne ut hvilke dokumenter som fantes om saken på denne måten. Det finnes ikke noe oppslagsverk eller oversikt over hvem som har vært utøvere eller trenere i norske idrettslag, ei heller hvem som har vært klubbformenn eller styreleder, eller hvilke type kontrakter de har hatt. Det kan ha betydning for hvilke mandat NIF har overfor treneren. Mange av klubbene drives av engasjerte foreldre og frivillige, gjerne fra en PC på kjøkkenbordet. Om konfliktsaker ble tilstrekkelig dokumentert, og om det i det hele tatt ble arkivert noe sted, var uvisst.

Vi kontaktet noen av de aktuelle jentene vi visste hadde varslet om treneren, og spurte om en uforpliktende prat. Vi lot dem fortelle fritt om alt de husket, både før og etter deres kontakt med treneren.

Bevissthet for å unngå bekreftelsesfeller

Vi så tidlig en fare for at vi kunne bli ledet videre i en kjede med spor som kun bekreftet én virkelighetsoppfatning. I saker med høyt konfliktnivå, må man generelt være varsom for at parter kan ha en agenda. For å unngå å gå i bekreftelsesfeller, måtte vi derfor ha god systematikk og et bevisst forhold til dette fra start. Svært mange graveprosjekter har hypoteser. Det kan være nødvendig og riktig i noen prosjekter. Her unngikk vi helt bevisst å sette teser. Faren med teser er at man søker spor som kan bekrefte tesene, og vi ville unngå å gå i en slik felle.

Kildevern og etikk i tidlig fase

En av jentene fortalte om beføling og sex-prat fra treneren, og sa hun visste om andre som hadde opplevd det samme. Ganske tidlig i kildearbeidet kom vi i kontakt med en jente som hadde langt mer alvorlige opplysninger. Hun fortalte at hun hadde blitt voldtatt av treneren på en treningsleir i 2016. *Hadde noen visst om disse påstandene den gang? Hvis ja, hvorfor hadde treneren fått fortsette?*

Vi ba alle kilder være så konkrete de kunne på ulike årstall, navn på klubbledere, styreledere eller annet. Mange av partene hadde vært medlem av flere breddeklubber, ulike kretslag, elitelag og juniorlandslag. De hadde vært på stevner i inn – og utland. Vi satte informasjonen opp i ulike skjema:

Kildeliste: Steg for steg laget vi en oversikt over partene i saken, hvem som var styreleder og klubbledere, hvem som kunne ha informasjon, og status for hvem som var kontaktet og ikke.

Tidslinje: Vi måtte få oversikt over datoer og årstall for når mannen hadde vært trener i ulike klubber, og hvem som visste hva når. Vi markerte også tydelig hvor det eventuelt kunne finnes skriftlig dokumentasjon. Tidslinjen var kronologisk og ble fortløpende fylt ut med ny informasjon.

Mulige fornærmede: Etter hvert dukket det opp flere mulige fornærmede. Flere var navngitt, andre ikke. Vi laget en egen oversikt der vi tydelig markerte årstall og andre ID-markører, for å finne ut om noen av tipsene gjaldt samme person.

Vi måtte ikke havne i en situasjon der TV 2 spredte rykter om en navngitt person. Dette var arbeidsmetoden: I mange tilfeller unngikk vi å nevne mannens navn og sa vi undersøkte omstendighetene rundt en trener. Mange skjønnte likevel som oftest umiddelbart hvem det gjaldt. Vi forsøkte å stille så mange åpne spørsmål vi kunne: Hva husker du? Hvordan opplevde du det? Hva er din oppfatning av saken?

Fagkilder og kontroll på regelverk

Vi måtte sette oss inn i regelverk, både gjeldende og daværende, for å kunne vurdere om noen hadde opptrådt klanderverdig i idretten. Vi måtte også se saken fra et arbeidsgivers ståsted og finne ut mer om det strafferettslige. For to sportsjournalister var det ekstra viktig å forstå straffeprosessene i politiet. Vi var tidlig, og gjennom hele prosjektet, i en rekke samtaler med flere fagkilder. Blant annet personer med fagkunnskap og ansvar i Norges Idrettsforbund. Vi undersøkte hvordan varslene kom inn til NIF; hvordan de eventuelt behandlet og lagret varslene, om de var søkbare, og samarbeidet mellom NIF sentralt og NIFs domsutvalg.

Vi trengte å forstå hvorfor saken hadde blitt avvist i idrettens eget domsutvalg. Det ble også viktig å få oversikt over hvordan ulike særforbund håndterte varsler. Mange kilder i idretten vi var i kontakt med kjente seg igjen i lignende saker. De mente regelverket hadde store begrensninger i hva de kunne gjøre når de fikk et varsel. Vi hadde samtaler med flere advokater med spesiell kompetanse innen idrettsjuss. Dette er en liten gruppe i Norge. En stor utfordring var at flere av de beste hadde vært involvert i saken på et eller annet tidspunkt, og derfor var inhabile.

Det spesielle i denne saken var at mannens arbeidsgiver var politiet. Vi hadde derfor tidlig, på generelt grunnlag, kontakt med politiadvokater om prosessene i politiet. Blant annet om hvordan man generelt håndterte saker der en politimann er anmeldt.

Generalsekretærens advarsler

Flere fortalte oss at saken var blitt så betent at den til slutt havnet på generalsekretærens bord. *Hva hadde øverste leder i dette særforbundet gjort? Vi kontaktet vedkommende som gikk med på å snakke med oss, og bidro med viktig informasjon. Han bekreftet at saken havnet hos ham, og sa samtidig at han opplevde at regelverket ikke fungerte godt nok. Han vedgikk å ha både sendt e-poster, samt ringt for å advare klubber mot å ansette treneren. Selv om han erkjente at det å varsle arbeidsgivere er i grenseland for hva en i hans posisjon har mandat til, mente han selv at jentenes dårlige opplevelser «trumfer alle andre argumenter».*

Dette var for oss en bekreftelse på sakens omfang. Vi kjente ikke til noen lignende tilfeller der en generalsekretær gikk aktivt ut og advarte klubber om en ikke-domfelt mann. Samtidig var det også en bekreftelse på at slike saker er en utfordring som tyngtet idretten. Det å sette søkelys på prinsipielle sider av dette, er viktig journalistikk.

Kvinnen som anmeldte voldtekt

På dette tidspunktet mottok vi et tips. Informasjonen gikk ut på at en jente hadde blitt voldtatt av mannen en gang på 90-tallet. Saken var trolig henlagt, fikk vi vite. Saken

var ikke koblet til hans rolle som trener, men vi valgte likevel å undersøke mer fordi det kunne si noe om mannens historikk. Vi fant først ut at kvinnen kunne være i slekt med en tidligere kjæreste av treneren. Vi måtte derfor forhøre oss om hvem han var sammen med da den påståtte voldtekten skulle ha skjedd. Slik nøstet vi oss frem til kvinnen.

Da vi ringte henne ble hun overveldet, men ønsket å snakke med oss. Hun fortalte at hun husket godt dagen da hun gikk til politiet for å anmelde voldtekten. Vi hadde nå to påstander om voldtekt fra to ulike kvinner som ikke kjente hverandre, hvorav den ene sa hun hadde anmeldt voldtekten til politiet.

Jobben med dokumentasjon

Vi hadde nå flere steder vi kunne lete etter dokumentasjon som viste saken fra begge sider, både hos politiet og i idretten. Vi fikk vite at flere av varslene, som handlet om da mannen jobbet som trener, hadde endt hos domsutvalget til Norges Idrettsforbund (NIF). Det er de som behandler varslingsaker i idretten og kan utestenge trenere.

Vi begynte derfor med å undersøke hva idretten hadde fått vite om jentenes opplevelser. NIFs domsutvalg er imidlertid et lukket organ der saksdokumentene ikke er offentlige. TV 2s undersøkelser viste at NIF uansett ikke har lov til å lagre varsler mot trenere. Dette overrasket oss, siden de nylig hadde lansert en ny varslingsportal og hadde kampanjer som oppfordret folk til å varsle. Vi måtte derfor ut i klubbene for å finne dokumentasjon. Vi skjønnte også at vi trolig måtte pusle sammen dokumentasjon fra flere hold, og vi var avhengig av godvilje.

Tidligere var alle avgjørelser i idrettens domsinstanser tilgjengelig i anonymisert form hos Lovdata. Der ligger også vanlige straffedommer. Men i 2018 ble idrettens avgjørelser fjernet fra Lovdata. Dette er en praksis flere har rettet kritikk mot, og uttalt at rettssikkerheten derfor står på spill. I perioden TV 2 undersøkte denne saken var kun enkeltdommer tilgjengelig i sladdet versjon på NIFs hjemmeside. Det var derfor ikke mulig å finne sakene vi jobbet med.

Via kilder fikk vi likevel tilgang til hele saksmappen om treneren hos NIFs domsutvalg. I mappen vi fikk lå det flere typer dokumentasjon, som prosesskriv fra begge sider av saken, brev fra personer som støttet treneren og et møtereferat fra en av klubbene, blant annet. Det ga oss også trenerens forklaring om hver enkelt anklage. Han benektet påstander om overgrep. Dette var viktig for oss, for balansen både underveis i prosjektet og ikke minst i siste fase rundt publisering.

Det ble også tydeligere at det var flere i kretsen rundt treneren og jentene som hadde tatt parti. Vi så gjennom disse dokumentene hvem som støttet jentene, og hvem som var trenerens støttespillere i denne konkrete saken.

Mappen ble en nøkkel. Vedlagt var også en rekke politidokumenter. I det ene stod det en setning som ble viktig for oss: «*Selv om jeg er overbevist om at de fornærmede har følt dette som et overgrep og at det er uheldig opptreden fra mistenktes side, mener jeg det blir vanskelig å bevise utover enhver rimelig tvil at dette er straffbare handlinger*». Avsender var en politiadvokat.

I idretten var det før TV 2s saker slik at forhold må være bevist «utover enhver rimelig tvil», altså like strenge beviskrav som i straffesaker, for å kunne sanksjonere noen.

I straffesaker er det svært strenge beviskrav for å idømme noen straff. Bakgrunnen er at det ansees klart verre at uskyldige blir straffedømt enn at skyldige går fri. I sivilrettslige saker kreves det imidlertid kun at man beviser noe som mest sannsynlig. *Hvorfor hadde idretten likevel strengere beviskrav enn sivilrettslige saker, når det var uttalt at det var nulltoleranse for seksuell trakassering og overgrep?*

Ringerunde til klubbene

Det finnes ingen åpne registre over hvem som har hatt ulike roller i ulike idrettsklubber. Selv styreledere og klubbledere er vanskelig å finne navn på, så her var det ringe-rundt-metoden som gjaldt. Vi pratet med nåværende og tidligere klubbledere, trenere i klubben med kjennskap til treneren og tidligere utøvere. Da trenerens kontakt med noen av klubbene lå langt tilbake i tid, var det tidkrevende å finne ut hvem som satt som leder eller trener på det tidspunktet. Det var også vanskelig å vite hva slags relasjon alle hadde til ham i dag.

En sentral utfordring i de samtalene ble å gi nok informasjon om hva vi undersøkte, samtidig som vi måtte passe på å ikke spre påstander om mannen. Vi hadde lange samtaler med noen utøvere som også så på treneren som en dyktig fagperson, og ikke hadde hatt dårlige opplevelser.

En av mannens tidligere klubber fortalte om en hendelse som hadde skjedd på en treningsleir, hvor det var flere klubber til stede. Vi fikk tilgang til en e-post klubben hadde mottatt på vegne av jentas klubb. Vi ble satt i kontakt med lederen for klubben der jenta hadde vært aktiv. De bekreftet at det ble rapportert inn en hendelse til Norges Idrettsforbund. Det fikk vi senere bekreftet av NIF. Vi kom også i kontakt med en klubb hvor mannen hadde blitt anmeldt av en ung trenerkollega. Etter å ha kartlagt hvem som styrte når i de ulike klubbene, jobbet vi hele veien med å søke etter skriftlighet rundt det de fortalte. Dette ga stor verdi, selv om det tok både tid og fritid (mange var kun tilgjengelig på kveld og i helger).

Slik fikk vi tak i et brev fra en klubb som fortalte at en ung kvinne hadde blitt utsatt for en «uakseptabel og sannsynligvis kriminell handling» på en treningsleir. Vi fanget opp at det fantes kommunikasjon mellom klubb og en rekke personer i Norges idrettsforbund, mellom klubb og generalsekretær i forbundet, samt dialog mellom ulike klubber om treneren. Vi laget lister over all mulig dokumentasjon som fantes. Dokumentasjonen fikk vi via kildesamtaler, innsyn i politidokumenter, begrenset innsyn hos NIF og bekreftelser fra fagpersoner. I tillegg skaffet vi oss innblikk og tilgang til flere av trenerens kontrakter med ulike klubber.

Etterhvert som flere brikker falt på plass, kunne vi pusle sammen det helhetsbildet verken idretten eller påtalemakten satt på: *En trener kunne gå fra klubb til klubb til tross for en lang rekke varsler, dokumentert upassende adferd og anmeldte saker fra unge jenter.*

Systematikk og dokumentlogger

Vi hadde som nevnt kildelister, en enkel tidslinje og lister over mulige fornærmede på plass. Etter hvert utvidet vi systematikken til andre områder til blant annet:

Dokumentlogger: Vi ga hvert dokument et eget nummer, og holdt oversikt i et eget regneark der vi fylte ut dato for dokumentet, beskrivelse av innholdet, og hvem som eventuelt var avsender og mottager. Det var bra vi startet med dette tidlig, da vi tilslutt satt med 79 ulike dokumenter og skriftlige notater. Vi kunne da se hvor mange ulike kilder vi fikk dokumentasjon fra, som var viktig for å unngå bekreftelsesfeller. I verste fall kunne noen ha plantet saksmappen fra NIF hos TV 2, som kun viste en del av bildet.

Tidslinje med balanse: All info vi fant i dokumentene ble lagt inn i tidslinjen, punkt for punkt. Tidslinjen var et regneark der datoene lå kronologisk nedover, med ulike kolonner som ble fylt i toppen, som om informasjonen kom fra muntlig eller skriftlig kilde, hvilket dokument (med nummer) fra dokumentloggen vi hadde det fra, om hendelsen var varslet eller anmeldt, og direkte sitater fra dokumentet, for å nevne noe. Vi var også påpasselig med å skrive inn hva dokumentene viste var trenerens versjoner av alle forholdene, informasjon fra hans støttespillere, og andre forklaringer som talte til hans fordel. Vi var blant annet i kontakt med kvinnelige utøvere som hadde hatt mannen som trener, som ikke hadde hatt noen dårlige opplevelser med ham. Det var viktig for balansen å ta det med også i systematiseringen.

Egne innsyn opp mot NIF

Selv om mye dreide seg om å undersøke forhold rundt påstander mot en enkeltperson, handlet saken vel så mye om systemet bak. Et system som gjorde at

en trener kunne gå fra klubb til klubb til tross for en lang rekke varsler og flere politianmeldelser. *Hvordan kunne dette skje i idretten? Hva skulle i så fall til for at idretten kunne gi en trener en formell sanksjon?*

Treneren hadde en kontrakt via sitt eget konsulentselskap, så teknisk sett ble han ikke regnet som medlem av Norges idrettsforbund. Han kunne derfor ikke straffes, ifølge begrunnelsen. «Anmeldelsen mot NN avvises», var konklusjonen til NIF, som mente de ikke hadde mandat til å straffe treneren. *Kunne de ha gjort noe annerledes?*

Via sakspapirene i NIFs domstolsbehandling fant vi informasjon om tre saker som vi ville vite mer om. Selv om Offentleglova i utgangspunktet ikke gjelder for NIF, fikk vi likevel et begrenset innsyn basert på vår argumentasjon. Sakspapirene viste at NIFs domsutvalg så bort fra denne regelen i tre andre saker i samme periode, der tre personer ble dømt selv om de *ikke* var fast ansatt i klubber. De tre sakene hadde altså ikke blitt behandlet like strengt, men dette ble likevel ikke lagt vekt på i den konkrete saken vi undersøkte.

NIF endret regelen om at man må ha status som ansatt i 2015, nettopp for å fange opp slike tilfeller, men regelen hadde ingen tilbakevirkende kraft. At en slik regel eksisterte frem til 2015, utløste et nytt og viktig spørsmål: *Hvor mange personer blir egentlig dømt for seksuell trakassering eller overgrep i norsk idrett? Og hvor mange går fri?*

Vi ba derfor NIF om innsyn i antall saker om seksuelle overgrep/trakassering som hadde blitt behandlet av idrettens egen domsutvalg siden 2009 – året treneren i vår sak begikk de første påståtte overgrepene. Svaret var at 14 av 18 saker endte med fellelse. De fleste av disse sakene var også anmeldt til politiet. Samtidig var kun én av de 14 sakene som hadde endt med fellelse i idretten, blitt henlagt av politiet i forkant. En profilert idrettsjurist uttalte at dette var et paradoks, og mente at det kunne være riktig å styre unna politiet for å lykkes med å utestenge personer fra idretten. Utsagnet fikk flere til å reagere.

Del 2: Politidokumenter om en politimann

Alle de anmeldte sakene mot politimannen og treneren hadde på ulike tidspunkt blitt henlagt. Men det var likevel avgjørende å vite nøyaktig hva jentene hadde forklart, hvor detaljerte forklaringene var og alvorlighetsgraden i det som ble anmeldt til politiet.

Vi hadde etter hvert kontroll på mye informasjon knyttet til behandling i idretten. Vi ville nå få innsyn i politianmeldelser mot en politimann, og flere av sakene var

behandlet av politidistriktet mannen nå var ansatt i. Dette var en kompliserende faktor som gjorde at vi måtte angripe problemstillingen fra flere vinkler.

Kildenes innsyn i egne avhør

Alle som har vært i politiavhør kan senere få lese sin egen forklaring. Dette er lovpålagt gjennom Straffeprosessloven § 242: «Mistenkte, hans forsvarer, fornærmede, etterlatte i lovbestemt rekkefølge og bistandsadvokaten skal på begjæring gis adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter såfremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskingens øyemed eller for tredjemann.»

Det kan gjøres ved et såkalt kontrollert gjennomsyn, der man får lese avhøret på et rom hos politiet. I slike tilfeller får man ikke lov til å ta bilder av dokumentene eller ta med en utskrift, men man kan ta notater. Vi informerte jentene om at de kunne søke innsyn i egne avhør, for å kunne dokumentere sine egne historier. Dokumentene oppbevares som hovedregel ved politidistriktet på stedet hvor straffesaken ble behandlet.

Innsyn til politiets papirarkiv

For kvinnen som hadde anmeldt en voldtekt på 90-tallet, før mannen var blitt trener, var det mer kronglete. Hun fikk beskjed fra politiet om at saker eldre enn 20 år må hentes ut fra papirarkivet, og hun måtte sende en begrunnet søknad om innsyn. Fordi saken var flere år gammel, måtte kvinnen også oppgi eksakt dato for anmeldelse. Hun hadde anmeldt saken mange år etter at voldtekten skulle ha skjedd, da hun var blitt småbarnsmor, men hun husket ikke eksakt dato.

Løsningen ble å gå gjennom dagboken som hun skrev hyppig i på den tiden. Hun fant den aktuelle datoen, 17.november 1997, der hun hadde skrevet ned sine tanker etter å ha vært på politistasjonen. Slik fikk politiet detaljene de trengte for å innvilge innsynet og hente frem saken. I over to måneder, og etter flere purringer, fikk hun klarsignal til å hente ut dokumentene. Hun måtte hente dem personlig, og siden hun bodde på en annen kant av landet var hun avhengig av å fly til det aktuelle politidistriktet for å hente politidokumentene.

Ny sjekk av «motanmeldelse»

Vi fikk vite at to av jentene som hadde anmeldt treneren, selv hadde blitt politianmeldt for seksuell trakassering av noen gutter i klubben, en sak som ble henlagt etter kort tid. Jentenes forklaring var at dette skjedde fordi noen av guttene i klubben ønsket å forsvare treneren, som ifølge jentene hadde stor makt over ungdommene. Dette fortalte oss noe om hvor betent saken var. Vi forsikret oss om at jentene søkte innsyn også i anmeldelsene *mot* dem.

Det viste seg at de var anmeldt for å kline på fest og være sexfikserte, blant annet. Vi kontaktet også guttene som sto bak anmeldelsen, for å spørre om de sto ved anmeldelsen også i dag. Det var viktig å vite. Vi fikk kontakt med to av dem. Den ene ønsket ikke å kommentere den tidligere anmeldelsen, mens den andre svarte: «*Vi hadde ingen mistanker om at han hadde gjort noe med jentene. Vi ville beskytte ham fordi han alltid beskyttet oss. Vi følte vi skyldte ham det.*»

TV 2s innsyn i politianmeldelser mot mannen

Kunne det eksistere flere anmeldelser mot mannen vi ikke kjente til? Vi stod i den situasjonen at vi allerede hadde tilgang på enkelte sentrale politidokumenter med avhør og påtaleavgjørelser, knyttet til sakene vi kjente til. For oss ville denne innsynsrunden primært handle om å skaffe oss oversikt over om det fantes anmeldelser vi ikke hadde kontroll på, for å utfylle bildet vi allerede hadde.

Straffesaksdokumenter er ikke omfattet av Offentleglova. Innsyn og utlevering av dokumenter fra politiet er regulert av politiregisterloven og politiregisterforskriften, og siste gjeldende veileder fra Riksadvokaten, som definerer praksis. Som kjent har Riksadvokatens veileder for innsyn i straffesaksdokumenter fra 2017 gitt større åpning for at pressen kan få innsyn i etterforskningsdokumenter.

Vi fikk vite fra kollegaer at det kan være krevende å få innsyn i dokumenter om henlagte saker, og at det handler mye om vesentlighet og argumentasjon. Vi argumenterte med pressens rolle, og at vernet av offentlige ansatte tjenestepersoner i betrodde stillinger ikke har krav på et like langtrekkende vern som privatpersoner. Dette er blant annet lagt til grunn i justisdepartementets veileder til offentliglova (pkt. 6.2.3.2).

Vi utformet en innsynsbegjæring i samarbeid med Norsk Presseforbund, hvor vi ba om antall anmeldelser mot NN, hva vedkommende hadde blitt anmeldt for, dato for eventuelle anmeldelser, og opplysninger om eventuelle anmeldelser førte til påtalevedtak eller henleggelse. Vi påpekte at vi ikke ba om innsyn i selve anmeldelsene, eller identifiserende opplysninger om anmelderne. Vi ønsket bare å få vite om det fantes andre anmeldelser vi ikke kjente til, og hva de handlet om.

I innsynsbegjæringen la vi frem all informasjon vi hadde på det tidspunktet, som gjaldt tre politianmeldelser og en rekke varsler i idretten. Vi argumenterte med at vi undersøkte «en potensiell systemsvikt hos strafferettslige og sivile instansers behandling av personer som er anmeldt for seksuell trakassering/overgrep». Videre påpekte vi at et innvilget innsyn ville kunne gi oss et mer fullstendig bilde av saken, og verifisere opplysninger vi allerede satt på. Samt at saken kan være viktig for å hindre at lignende saker forekommer i fremtiden.

Risiko for varsling ved innsyn

Før vi sendte innsynet gikk vi likevel flere runder internt. For det første måtte vi etisk kunne forsvare et slikt innsyn. Sakene var anmeldt, men henlagt. Vi valgte dessuten å risikovurdere hva et innsyn kunne bety for kildene våre. Det finnes ikke noe sentralt register som gir tilgang til disse opplysningene. Innsynet måtte derfor sendes til politidistriktet som eventuelt hadde behandlet og henlagt saken. I dette tilfellet visste vi ikke om det fantes flere saker, og hvilke distrikter som skulle motta et slikt innsyn. Her er noen vurderinger vi gjorde:

Hensyn til kildene: Når man søker et slikt innsyn, kan vedkommende selv bli varslet. Altså måtte vi ta høyde for at mannen kunne få kjennskap til at vi jobbet med denne saken, i tillegg til risikoen for at han da selv kunne ta kontakt med kildene. Alle opplysninger i innsynet måtte av denne grunn ta særlig hensyn til vern av kildene våre.

Begrense antall mottakere: Vi gjorde også lignende vurderinger rundt hensynet til mannen selv også. Vi mente at å søke innsyn hos mannens egen arbeidsgiver krevde at vi strakk oss så langt vi kunne for å gjøre dette så skånsomt som mulig for ham. Mannen hadde bodd i flere landsdeler, og vært mye på reise. Derfor søkte vi innsyn i mannens folkeregistrerte adresser, for å se hvilke steder han hadde bodd, og sjekket i våre lister hvilke steder han hadde vært trener. Deretter plukket vi ut de aktuelle politidistriktene, og startet med å sende innsyn til disse. Da vi skulle sende innsynsbegjæringen til politidistriktene, møtte vi en sentral etisk problemstilling. Vi ønsket å ta hensyn til politimannens omdømme ved å unngå at innsynet havnet i et postmottak, og at opplysningene ble bredt fordelt. Vi måtte også unngå at opplysninger usladdet havnet i postlister, slik at andre potensielt kunne se dette.

Vi kontaktet derfor kommunikasjonssjefen i hvert enkelt distrikt, og forklarte problemstillingen og formålet med innsynet. Deretter ba vi om kun én personlig mailadresse til kommunikasjonssjefen, og ba dem behandle innsynet særlig varsomt av hensyn til personvern og sakens spesielle karakter. Dette gikk samtlige distrikter med på. På den måten ble begjæringen, og derfor også identiteten til politimannen, kjent hos så få mennesker som overhodet mulig.

Testinnsyn: Vi vurderte sjansen for å lykkes med begjæringen i de ulike distriktene som vesentlig større om vi kunne argumentere med at vi allerede hadde fått innsyn hos ett distrikt. Derfor sendte vi begjæringen kun til ett distrikt innledningsvis. Fire dager senere fikk vi svar: «Ingen anmeldelser i vårt politidistrikt». Det svaret ble et gjennombrudd. Selv om de ikke hadde funnet noen anmeldelser, ble innsynet innvilget. En presedens var satt. Med det kunne vi legge til i begjæringen til de andre distriktene at vi allerede hadde fått innvilget innsyn hos ett distrikt.

De fleste distriktene innvilget innsyn, men ett distrikt avslo både innsynet og TV 2s

påfølgende klage. Saken ble deretter sendt videre til Statsadvokaten i det aktuelle distriktet, som endte med innvilgelse. Det fremstår i ettertid som at distriktene i hovedsak vektla to av våre argumenter når de valgte å innvilge innsyn: For det første vektla de argumentet om at det var nødvendig med verifisering av opplysninger vi allerede hadde, og for det andre kjøpte de argumentet om at TV 2 ville ha fokus på eventuell systemsvikt. Ikke bare fokus på én enkeltpersoners handlinger.

Som et distrikt skrev: «(...) er det lagt avgjørende vekt på TV 2s fokus på om det foreligger systemsvikt i oppfølgingen av sakene fra de relevante instanser», og: «Det er videre på det rene at TV 2 allerede har vært i kontakt med flere av de fornærmede, og således vil politiets opplysninger også i en viss grad bidra til at det er konkrete opplysninger om anmeldelser som blir kjent. Uten slike svar vil antallet saker og avgjørelser kunne innebære uriktige og spekulative påstander».

Flere av distriktene fant anmeldelsene vi allerede hadde fra før. Fra et av dem dukket det imidlertid opp en anmeldelse vi ikke kjente til, fra 2017. Ved hjelp av kildekontakt fikk vi informasjon om hvem som hadde levert anmeldelsen. Den handlet om seksuell omgang med barn, en sak som ble henlagt. Totalt satt vi nå på fire politianmeldelser fra fem ulike kvinner, der flere av dem ikke kjente til hverandre.

Nå måtte vi gå varsomt videre. Vi måtte gjøre flere undersøkelser, men unngå å spre unødvendig informasjon. Da vi fant ut at jenta nå var over 18 år, sendte vi en SMS med en generell henvendelse. Vi fortalte at vi jobbet med en sak om en trener og at vi hadde fått informasjon om at hun hadde anmeldt treneren på et tidspunkt. *Ønsket hun å ta kontakt?* Det ønsket hun, og ble lettet over muligheten til å fortelle sin versjon.

Totaloversikt: Som nevnt i argumentasjonen i innsynet var det viktig å skaffe oss et fullstendig bilde av saken. Vi mente vi kun ville få det dersom vi søkte innsyn hos samtlige tolv politidistrikt. Etter en fullstendig innsynsrunde satt vi da med en totaloversikt over henlagte anmeldelser på mannen, men innholdet i alle var derimot ikke kjent i detalj. Vi hadde kvinnenens versjon muntlig, og i enkelte av sakene også skriftlig, men vi ville kontrollsjekke at det de fortalte oss i dag stemte med det de hadde forklart i de faktiske avhørene.

Nye vurderinger fra påtale

Vi visste at tre av fire anmeldelser mot politimannen ble henlagt på *«bevisets stilling»*, altså at bevisene ikke vurderes som sterke nok til å føre til en fellende dom. Anmeldelsen i 1997, for seksuell omgang med barn under 16 år, ble imidlertid henlagt som *«intet straffbart forhold bevist»*. Det fanget vår oppmerksomhet, da henleggelseskode er å regne som en kvalifisert frifinnelse. *Hvorfor mente politiet at han beviselig var uskyldig i den groveste anmeldelsen som var lengst tilbake i tid, mens «bevisets stilling» ble brukt på de tre andre sakene?*

Vi ba derfor distriktene som hadde henlagt de ulike sakene om å komme med nye uttalelser om hvorfor de konkluderte som de gjorde. Det fikk vi fra samtlige. Forklaringen til politiet på hvorfor 1997-saken hadde blitt henlagt som «intet straffbart forhold bevist» var interessant: «*Denne henleggelseskode regnes som en kvalifisert frifinnelse. Etter å ha gjennomgått saken fra 1997 på nytt, kan vi ikke se hvorfor henleggelseskode "intet straffbart forhold bevist" er benyttet*», skrev politiet til oss.

Når de i dag ikke kan forklare hvorfor den begrunnelsen ble brukt, var dette i seg selv en ytterligere grunn til å omtale saken.

Spesialenheten: Var de inne i saken?

I politiinstruksen står det at: «*Politimannensandel skal være uklanderlig. Ellers skal det opptres slik både i og utenfor tjenesten at politimannen oppnår den respekt og tillit hos borgerne som stillingen krever.*».

Det var på det rene at mannen var anmeldt fire ganger samtidig som han jobbet i politiet, at alt handlet om ulike seksuallovbrudd og at to av forholdene handlet om voldtekt av barn under 16 år.

Vi lurte derfor på: *Hva har egentlig politiet gjort når anmeldelsene har tikket inn? Spesialenheten for politisaker skal etterforske saker som gjelder spørsmålet om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått en straffbar handling i tjenesten. Hadde Spesialenheten på noe tidspunkt vært koblet inn?*

Flere av distriktene der mannen hadde blitt anmeldt, opplyste imidlertid at Spesialenheten *ikke* hadde blitt koblet inn. Forklaringen var at anmeldelsene handlet om hendelser på politimannens fritid. Ifølge dem var det ikke avgjørende om det skjedde på fritiden eller ikke, men om det hadde *tilknytning* til jobben som politi. I utgangspunktet falt sakene derfor utenfor deres mandat. Spesialenheten var ikke motstandere av tanken om at mandatet deres kunne ha vært bredere, men sa at det i så fall måtte et mye større budsjett og ressurser til.

Sjekk av nåværende status

Vi visste at mannen ikke lenger var i idretten som trener. *Kunne han fortsatt være tilknyttet idretten på noe vis? Har han noen makt/posisjon?* Etter å ha vært i kontakt med ulike idrettsorganisasjoner ble det nevnt at han hadde blitt hyret inn til å holde et foredrag på et seminar for Norges idrettsforbund, etter at sakene mot ham var henlagt og kjent i deler av organisasjonen. Flere kilder bekreftet at de hadde tatt kontakt med ansvarlige for seminaret for å advare mot å slippe til mannen på et seminar hvor et av temaene var varsling i idretten. Ansvarlige for seminaret valgte

allikevel å beholde mannen som foredragsholder. Vi jobbet med ulike kilder for å verifisere at han var til stede på seminaret og at ansvarlige for seminaret ble advart, som ble til en egen oppfølgersak.

Del 3: NIF, KUD og krangelen om varsling

Arbeidet med disse sakene avdekket også en langvarig, men hittil ukjent, strid mellom NIF og Kultur – og likestillingsdepartementet (KUD). Idretten har nemlig lenge bedt om *mer* enn en ny varslingsportal.

Nulltoleranse - men manglende lagring

Etter en rekke lengre bakgrunnsamtaler, møter og dybdeintervju med de som jobber med varslingssaker og trygg idrett i NIF, kunne TV 2 fortelle at det er store begrensninger i hva NIF faktisk kan gjøre når de mottar bekymringsmeldinger: Ikke kan de lagre eller systematisere varsler. Ikke eksisterer det en oversikt over utestengte personer. Informasjonsflyten mellom NIF og NIFs domsutvalg er minimal. Slutter personer i NIF, forsvinner ofte informasjonen og kunnskapen med dem. Og, kanskje mest overraskende, så behandler faktisk ikke NIF varsler – de gir kun råd.

Dette er stikk i strid med det mange tror. Disse begrensningene gjør at NIF vil ha en lovhjemmel som i større grad gjør at de kan behandle personopplysninger. Får de det, vil de kunne behandle og systematisere informasjon om blant annet straffbare forhold og varsler mot personer i norsk idrett.

Pekeleken og årelang dialog

En innsynsbegjæring i all kommunikasjon mellom NIF og KUD om denne tematikken viste at de har hatt en dialog helt siden 2018. Vi kartla denne dialogen. En dialog som har bestått av en rekke e-poster og møter, men ingen konkrete tiltak for å bedre barns sikkerhet i idretten. Det utløste en ordkrig i media mellom daværende idrettspresident Berit Kjøll og daværende kulturminister Anette Trettebergstuen om hvem av partene som var bremsekloss. Diskusjonen endte med at Trettebergstuen forlot TV 2s studio etter en debatt, og ønsket ikke å la seg intervju i etterkant.

Politiattester

En del av utfordringen er at henlagte saker ikke dukker opp på en politiattest. I praksis kan en person bli anmeldt for en rekke saker, uten at idretten får et varsel om dette. Flere klubbledere og engasjerte har i lang tid forsøkt å endre praksisen rundt politiattester. De kunne også vise til at politiattestene var veldig enkle å forfalske eller manipulere. Samtidig fikk TV 2 ut tall fra NIF som viste at nesten 30 prosent av trenere som har tatt NIFs trenerattest, ikke er registrert med godkjent politiattest i deres databaser. Totalt betyr dette over 9000 trenere og ledere.

Del 4: Faktasjekk og etikk

Det å balansere hensyn til kilder, hensyn til politimannen og treneren, samt hele tiden løfte blikket til det store bildet for hvordan dette hadde samfunnsmessig relevans, krevde at vi jobbet systematisk. Både for å sikre at vi hele veien veide for/mot og tok nødvendige hensyn, og for å sette redaktører i stand til å ta ganske detaljerte beslutninger uten å være inne i sakskomplekset fra dag til dag. En erfaring vi gjorde oss var nytten av jevnlig faktagjennomganger i teamet, som like jevnlig ble løftet og testet på redaktørene.

Da handlet det om å presentere eventuelle funn og påstander, og deretter vise frem hvordan dette kunne underbygges og dokumenteres. I disse gjennomgangene brukte vi også mye krefter på å jakte og få frem det vi eventuelt manglet av dokumentasjon, ha fokus på hva som eventuelle tiltak for å skaffe mangelfull dokumentasjon, samt trenerens side av saken. Slik opplevde vi at gjennomgangene med redaktørene var viktige for å sikre mest mulig etterprøvbare opplysninger, som senere skulle vise seg å være avgjørende for at vi kunne publisere sakene.

Eget etikk-skjema for sårbarhet og risiko

Et skjema som viste seg å ha stor verdi var et etikkskjema vi jevnlig oppdaterte. Den ene fanen inneholdt sentrale opplysninger, setninger eller påstander, som for eksempel at mannen var politimann. I neste kolonne argumenterte vi for hva en slik opplysning ville gi oss. Deretter argumenterte vi for hva som talte for å gjøre dette, og til slutt; hvilke argumenter var mot. Innstillingen til detaljnivå ble jevnlig løftet til redaktører, justert og vektet. Vi opplevde at ved å behandle slike opplysninger skjematisk og grundig, klarte vi å veide opplysninger opp mot hverandre og sikret et godt utgangspunkt før sakene ble skrevet ut. Som igjen gjorde at vi hele tiden hadde kontroll på at vi ikke gikk for detaljert på én opplysning som ville stenge døren for å kunne gjengi noe annet.

Dette ble spesielt nyttig når vi skulle begynne å ta bilder til sakene, og påvirket direkte detaljnivået i anonymisering. Et annet eksempel på en slik vurdering var alder. Vi kunne argumentere for at avstanden i alder mellom treneren og jentene var høyst relevant, men utfordringen var at i det vi forteller hvor gamle jentene var i et eksakt årstall, forteller vi også indirekte hvor gamle de er og han er i dag. Vi mente likevel vi måtte kunne gå så tett på faktisk alder som mulig, siden alders- og maktubalansen var noe av poenget med å omtale saken.

Samtidig: jo tettere du kan gå på faktisk alder, og yrke, jo vanskeligere er det å kunne gå på idretten og andre mulige identifiserende opplysninger. Her hjalp skjemaet oss å veie totalen. Både for å kunne zoome inn på detaljene vi mente hadde relevans, og å droppe opplysninger som kunne bidra til å identifisere mannen.

Vi anbefaler å jobbe skjematisk på denne måten, for å sikre at man fanger opp detaljnivået og har historikk på vurderingene, som utvikler seg underveis.

I tillegg hadde vi én fane der vi vurderte opplysninger opp mot kildevern. Ettersom det var mange kilder, mange opplysninger, mye følelser og en historikk med påstand mot påstand – så vi også her stor verdi av å systematisk gjennomgå dette. Her ble påstander og/eller opplysninger listet opp. Deretter vurderte vi om det var én eller flere kilder, om de var skriftlig eller muntlig, om det var en kilde som ønsket å stille eller ikke, og om det å bruke opplysningene kunne øke risikoen for identifisering eller oppleves som ubehagelig.

Under utskriving av sakene var disse oversiktene helt avgjørende for at teamet, reportasjeledere og redaktører hele tiden hadde enkel tilgang til vurderinger gjort rundt sentrale opplysninger, og enkelt kunne identifisere nødvendige etiske vurderinger.

Måtte vi skrive at han *både* var politimann, hadde vært trener i flere klubber og en tidligere profil i sin idrett? Vi kom til at alle delene var viktig for å forklare hvorfor de unge så opp til ham, og for å kunne forklare alle elementer ved historien. Dersom vi oppga politidistrikt ville det kunne føre til indirekte identifisering, så vi landet derfor på å anonymisere politidistriktet. Det var også for å beskytte kildene. Å anonymisere hvor i landet det skjedde har samtidig en viss risiko ved seg, ved at alle politiansatte i Norge som passer den beskrivelsen kunne få en mistanke kastet mot seg. Vi kjenner til tilfeller der det oppsto rykter rundt enkelte politiansatte, som gikk ut i sosiale medier for å si at det ikke var dem TV 2s sak handlet om. Vi mener likevel at det var riktig å anonymisere politidistriktet, da faren for indirekte identifisering var for høy.

Faktasjekk

I tilfeller der det ikke fantes dokumenter om saken, forsøkte vi andre veier for å få undersøke informasjonen vi satt med, blant annet:

Frita psykiater fra taushetsplikt: En av jentene fortalte TV 2 at treneren voldtok henne på en treningsleir i utlandet, men det hadde aldri blitt anmeldt til politiet. En alvorlig hendelse var riktignok varslet inn til idretten, uten at det var særlig konkret. Vi fikk vite at jenta skulle ha gått til psykiater i etterkant. Med et fritak fra taushetsplikt fikk vi psykiateren, som hadde ekspertise på traumer og overgrep, til å bekrefte til TV 2 at kvinnen hadde gått i behandling hos henne.

Be om skriftlige beskrivelser: Var det muntlige beskrivelser om hvor langt han hadde gått i de påståtte overgrepene, ba vi i flere tilfeller jentene om å utdype dette skriftlig.

Ba andre fortelle: I et tilfelle der det ikke fantes en anmeldelse eller annen dokumentasjon, fikk vi kontakt med en venninne av jenta for å høre hennes versjon av den samme historien.

Fare for indirekte identifisering: Ettersom kilder i sakene ble anonymisert, reflekterte vi rundt hvilket ansvar TV 2 som mediehus har, med tanke på indirekte identifisering på andre plattformer, som sosiale medier. Da vi publiserte sakene valgte vi å stenge kommentarfeltet i sosiale medier, for å unngå at det kom frem opplysninger som kunne bidra til å identifisere mannen. Vi ba også kildene og deres nærmeste familie avstå fra å dele saken i sosiale medier, siden det kunne bidra til indirekte identifisering.

Del 5 - Dette er nytt

- TV 2 kunne dokumentere at en politimann og trener har blitt politianmeldt og varslet om for voldtekter, seksuell trakassering og uakseptabelt oppførsel gjennom 20 år.
- Idrettsklubber, politiet og Norges idrettsforbund (NIF) fikk informasjon om ulike forhold mot syv ulike jenter, de yngste var 13, 14 og 15 år i fire ulike klubber i en periode på 20 år.
- TV 2 kunne dokumentere at NIFs domsutvalg avviste flere av varslene i 2016, og mente treneren ikke kunne straffes. Selv om han hadde fast kontrakt som trener, ble han teknisk sett ikke regnet som medlem av Norges idrettsforbund.
- TV 2 kunne dokumentere at mannen i 1998 ble politianmeldt for voldtekt av en 13 år gammel jente. I avhørene fortalte jenta detaljert om voldtekten, som ble henlagt som «intet straffbart forhold bevist». I dag uttaler politiet til TV 2 at de ikke kan se hvorfor den henleggelseskode ble brukt. Kvinnen fastholder i dag at hun ble voldtatt.
- Politimannen vil i dag ikke kommentere TV 2s saker, men han har ved en rekke anledninger avvist alle påstander om overgrep.
- TV 2 kunne dokumentere at ingen av de fire politianmeldelsene mot politimannen ble undersøkt av Spesialenheten i politiet. Årsaken var at de anmeldte forholdene skulle ha skjedd på fritiden, og ikke hadde tilknytning til jobben som politimann.
- TV 2 kunne dokumentere at Norges Idrettsforbund hyret inn den overgrepsanklagede treneren til et seminar, selv om de var kjent med deler av mannens historikk i idretten og hos politiet. De ble advart mot å gjøre det.
- TV 2 belyste en stor utfordring for idretten i slike saker: En profilert idrettsjurist vedgikk at de tidligere har droppet å anmelde personer til politiet for å få de dømt i NIFs domsutvalg.
- Idretten har erklært nulltoleranse for seksuell trakassering og overgrep i idretten. Gjennom en rekke saker har TV 2 belyst hvordan idretten ikke kan lagre eller systematisere varsler som kommer inn, på grunn av personvern.

NIF behandler heller ikke varsler; de har kun en rådgivende funksjon. Slutter NIF-ansatte med ansvar for varselhåndtering, forsvinner kunnskapen om varslene med vedkommende.

- Helt siden 2018 har Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) og NIF diskutert problemstillingen i en rekke e-poster, brev og møter – uten å klare å løse problemet.
- TV 2 har på generelt grunnlag belyst hvordan en politiattest kan gi falsk trygghet, ved at den ikke viser henlagte saker eller varsler. En person som får saken henlagt kan dermed få en gyldig politiattest og operere som trener i idretten.

Del 6 - Etterspill og konsekvenser

- Fire dager etter at TV 2 publiserte første sak, valgte politiet å suspendere politimannen fra jobben. En personalsak ble opprettet. Politimannen er per januar 2024 fortsatt suspendert fra jobben. Politiet opprettet også en straffesak mot mannen. Flere kvinner var i avhør, men denne ble henlagt høsten 2023.
- Etter de første sakene tok flere kvinner kontakt med TV 2. En av dem beskrev et forhold hun hadde til treneren som 15-åring, mens en annen beskrev en seksuell hendelse som skjedde da hun etter eget utsagn var for full til å vite hva hun gjorde. Ingen av hendelsene ble anmeldt. Totalt har TV 2 vært i kontakt med ti kvinner som forteller om ubehagelige opplevelser med samme mann.
- TV 2 har forelagt denne saken for ledelsen i politidistriktet der mannen er ansatt. Politiet varsler gjennomgang av rutiner for å følge opp ansatte som blir anmeldt for seksuelle overgrep og seksuell trakassering. «Det er et arbeid vi vil sette i gang umiddelbart» sier politimesteren i politidistriktet til TV 2.
- Mannen har benektet alle anklagene, viser dokumenter fra idrettens domsutvalg og politiavhør. Han ønsker ikke å kommentere saken overfor TV 2. Alle anmeldelsene mot ham ble henlagt.
- Etter TV 2s saker vedtok Idrettstinget i juni 2023 en endring av beviskravet i saker behandlet av NIFs domsutvalg. En konkret lovendring i idrettens eget lovverk. Nå vil det være tilstrekkelig med «klar sannsynlighetsovervekt» for at NIFs domsorganer kan sanksjonere personer som har begått alvorlige og kritikkverdige handlinger i idretten. Dermed er ikke beviskravet lenger like strengt som i strafferetten, der forhold må være bevist «utover enhver rimelig tvil».
- TV 2s saker skapte engasjement. En rekke idrettsprofiler reagerte: «Jeg tenker at barn og unge ikke er beskyttet godt nok i idretten i dag», sa blant annet Gro Hammerseng.

- Politiattestordningen til idretten skal under lupen. «Det haster med å trygge barn og unge i idretten», sa daværende idrettspresident Berit Kjøll, etter TV 2s saker.
- Daværende kultur- og likestillingsminister, Anette Trettebergstuen uttrykte følgende om TV 2s saker: «Vi er alle sjokkert og opprørt over de historiene som har kommet frem. Idretten skal være trygg for alle. Forebygging og håndtering av seksuelle overgrep og trakassering er enormt viktig og avgjørende.»
- TV 2s saker skapte reaksjoner på Stortinget:
 - Høyres idrettspolitiske talsperson, Turid Kristensen, sa «Som mor tror jeg hadde blitt knust, fortvilet og rimelig forbannet over det som kommer frem [...]. De som har stått frem fortjener derfor at det blir forgang i dette»
 - KrF-leder Olaug Bollestad reagerte på TV 2s saker med å kreve skriftlig svar fra Kultur- og idrettsministeren på hva som gjøres for å «gi idretten bedre muligheter for å beskytte barn og unge fra overgrep?»
 - Fremskrittspartiets, Silje Hjemdal reagerte også sterkt, og fremmet krav om forgang i arbeid med å løse utfordringen med lagring av personopplysninger som KUD og idretten hadde slitt med i en årrekke.
- Møtevirksomheten mellom KUD og NIF intensiverte ettersom sakskomplekset utvidet seg. KUD har opplyst at de planlegger å sende ut et lovforslag på høring ved starten av 2024. I skrivende stund jobbes det med utarbeidelse av høringsutkast i samarbeid med NIF.

LENKE TIL ALLE SAKER UNDER

Digitalt

11.feb 2023:

Spesial 1: Varsler og anmeldelser tikket inn over 20 år. Syv jenter fortalte om alt fra voldtekter til beføling og sex-prat. Likevel fikk politimannen fortsette som trener.

https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/politimann_trener_idrettsvarslene

11.feb 2023:

Politiet ber «Nora» på det sterkeste om å anmelde politimann for voldtekt.

<https://www.tv2.no/sport/politiet-ber-nora-pa-det-sterkeste-om-a-anmelde-politimann-for-voldtekt/15496180/>

11.feb 2023:

Spesial 2: I flere år prøvde foreldrene å stoppe politimannen og treneren. Det datteren fortalte, gjorde dem forbannet. Til slutt grep en idrettstopp inn personlig.

https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/foreldre_idrettstoppen_idrettsvarslene

12.feb 2023:

Spesial 3: Han har tatt imot varsler i idretten i 15 år. Mange er kun lagret i hans eget hode. Om han slutter, mister idretten oversikten bare han har

https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/systemet_idrettsvarslene

12.feb 2023:

«Hvem skal beskytte barna våre?»

https://www.tv2.no/mening_og_analyse/hvem-skal-beskytte-barna-vare/15490609/

13.feb 2023:

Har droppet politianmeldelse for å få personer utestengt fra idretten.

<https://www.tv2.no/sport/har-droppet-politianmeldelse-for-a-fa-personer-utestengt-fra-idretten/15496500/>

13.feb 2023:

«Skremmende mangel på tillit»

https://www.tv2.no/mening_og_analyse/skremmende-mangel-pa-tillit/15496799/

13.feb 2023:

«Krever lovendring»

<https://www.tv2.no/sport/krever-lovendring/15503581/>

13.feb 2023:

«Kjøll etter TV 2s avsløring: - Provosert og sint»

<https://www.tv2.no/sport/kjoll-etter-tv-2s-avsloringer-provosert-og-sint/15504562/>

14.feb 2023:

«Hyret inn overgrepsanklaget trener til seminar»

<https://www.tv2.no/sport/hyret-inn-overgrepsanklaget-trener-til-seminar/15504162/>

14.feb 2023:

I strupen på Kjøll: – Hun følger ikke med i timen

<https://www.tv2.no/sport/i-strupen-pa-kjoll-hun-folger-ikke-med-i-timen/15507908/>

15.feb 2023:

Anmeldelsene ble ikke undersøkt internt hos politiet: – Skjedde på fritiden

<https://www.tv2.no/sport/anmeldelsene-ble-ikke-undersokt-internt-hos-politiet-det-skjedde-pa-fritiden/15506817/>

15.feb 2023:

Politimann suspendert etter TV 2-avsløring

<https://www.tv2.no/sport/politimann-suspendert-etter-tv-2-avsloringer/15510373/>

15.feb 2023:

NIF slår tilbake mot Trettebergstuen: - Vanskelig å forstå

<https://www.tv2.no/sport/nif-slar-tilbake-mot-trettebergstuen-vanskelig-a-forsta/15509300/>

17.feb 2023:

« - Jeg blir kvalm»

<https://www.tv2.no/sport/jeg-blir-kvalm/15517578/>

22.feb 2023:

NIF slo alarm om sikkerheten til barn og unge i idretten - ingenting skjedde

<https://www.tv2.no/sport/nif-slo-alarm-om-sikkerheten-til-barn-og-unge-i-idretten-ingen-ting-skjedde/15516634/>

22.feb 2023:

Kommentar: «En gedigen bremsekloss»

https://www.tv2.no/mening_og_analyse/en-gedigen-bremsekloss/15525275/

22.feb 2023:

Grillet ministeren etter TV 2-avsløring

<https://www.tv2.no/sport/grillet-ministeren-etter-tv-2-avsloring/15528673/>

22.feb 2023:

– Hvis treneren til barnet ditt gjør dette, er det risikoatferd, sier rådgiver.

<https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/hvis-treneren-til-barnet-ditt-gjor-dette-er-det-risikoatferd/15513602/>

23.feb 2023:

Debattinnlegg av Nils Einar Aas generalsekretær i Norges idrettsforbund:

«Misforståelse av rollen til NIFs påtalenemnd»

https://www.tv2.no/mening_og_analyse/misforstaelse-av-rollen-til-nifs-patalenemnd/15531932/

7.mars 2023:

Gjennombrudd mellom idretten og myndighetene.

<https://www.tv2.no/sport/gjennombrudd-mellom-idretten-og-myndighetene/15562114/>

10.mars 2023:

Tusenvis av trenere kan være uten politiattest i idretten - nå lover departementet handling.

<https://www.tv2.no/sport/tusenvis-av-trenere-kan-vaere-uten-politiattest-i-idretten-na-l-over-departementet-handling/15523409/>

23.mars 2023:

Debattinnlegg av Thale Skybak Leder for nasjonal politikk og kunnskap, Redd Barna:

«Vi gjør ikke nok for å beskytte idrettsbarna»

https://www.tv2.no/mening_og_analyse/vi-gjor-ikke-nok-for-a-beskytte-idrettsbarna/15600002/

30.mars 2023:

Flere i avhør etter TV 2-sak: - Jeg kaldsvettet

<https://www.tv2.no/sport/flere-i-avhor-etter-tv-2-sak-jeg-kaldsvettet/15616544/>

7.juni 2023:

«Anna» fortalte om trakassering og beføling: – En ekstrem lettelse

<https://www.tv2.no/sport/anna-fortalte-om-trakassering-og-befoling-en-ekstrem-lettelse/15793543/>

10.oktober 2023:

Opprettet straffesak mot politimann

<https://www.tv2.no/sport/opprettet-straffesak-mot-politimann/16026415/>

14.november 2023:

Straffesak mot politimann henlegges

<https://www.tv2.no/sport/straffesak-mot-politimann-henlegges/16210074/>

TV 2 Nyheter og Sport

- Alle TV-saker er samlet på denne lenken: <https://vimeo.com/901101532>

11. februar 2023

21-nyhetene: Avsløringen om politimannen og treneren

I over 20 år varslet og anmeldte disse sju kvinnene samme mann til både idretten og politiet. For voldtekter, seksuelle overgrep og trakassering. Likevel fikk han fortsette - som trener og politimann. Nå varsler politiet at saken kan få konsekvenser.

11. februar 2023

21-nyhetene: Historien om hvordan familien til en av kvinnene måtte kjempe i mange år for å få treneren og politimannen ut av idretten, samt avsløring av store mangler ved Norges Idrettsforbunds behandling av varsler.

Denne kvinnen kjempet i flere år for å stoppe politimannen og treneren, som har blitt anmeldt og varslet om for voldtekter, seksuelle overgrep og trakassering. Da verken politiet eller idretten stoppet treneren, måtte foreldre og en idrettstopp ta saken i egne hender.

13. februar 2023

Sportsnyhetene: Nå slås det alarm om politiattestordningen i norsk idrett.

TV 2 har de siste dagene fortalt om politimannen og trenaren som gikk fra klubb til klubb - til tross for mange varsler og fire politianmeldelser om voldtekter, seksuelle overgrep og trakassering. Nå slås det alarm om politiattestordningen i norsk idrett.

13. februar 2023

Sportsnyhetene: Idrettspresidenten er provosert og sint over idrettsforbundets behandling av varsler

Lørdag avdekket TV 2 at idrettsforbundets behandling av varsler har store mangler. Det kan bety at alvorlige saker ikke fanges opp, som TV 2s historie om politimannen som fortsatte som trener til tross for varsel og anmeldelser. Idrettspresident Berit Kjøll forteller at hun er provosert og sint over situasjonen, og sier det jobbes med en bedre løsning.

13. februar 2023

TV 2 Nyheter: Idrettspresidenten mener ballen ligger hos Kulturdepartementet
Idrettspresident Berit Kjøll forteller at det jobbes med en lovhjemmel for å registrere alle uønskede hendelser i idretten. Hun forteller videre at kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen har uttrykt at hun vil vurdere behovet og hvordan man kan få en slik lovhjemmel på plass.

14. februar 2023

TV 2 Nyheter: Kultur- og likestillingsminister Trettebergstuen slår tilbake mot Kjøll.

Kultur- og likestillingsministeren kaster ballen tilbake til Norges Idrettsforbund - for at det ennå ikke er på plass en lov slik at idretten kan få sitt eget varslingsregister.

14. februar 2023

TV 2 Nyheter: Flere opposisjonspolitikere krever en umiddelbar lovendring - slik at idretten kan få sitt eget varslingsregister.

I helgen fortalte TV 2 om en politimann og trener som ble varslet om i over 20 år - anklaget og anmeldt for voldtekter og seksuell trakassering av flere unge jenter. For å kunne være trener trenger man kun en gyldig politiattest. Men rundt 80 prosent av alle anmeldelsene blir henlagt. Og politiattesten er gyldig så lenge du ikke er dømt.

10. mars 2023

Sportsnyhetene: Fersk undersøkelse viser at kun 30 prosent har vist gyldig politiattest.

Nærmere 30 prosent av trenere og ledere har ikke vist gyldig politiattest i norsk idrett. Det viser en fersk undersøkelse. TV 2 har fortalt om politimannen og treneren som til tross for varsler og anmeldelser fikk gå fra klubb til klubb i norsk idrett. Det hastar med å få på plass en løsning, mener idrettspresidenten. Nå skal saken sendes til Politidirektoratet.